

REMISSVAR

NÄRINGSDEPARTEMENTET

2016-11-08

103 33 STOCKHOLM

Dnr 102-2016/4074

Ert dnr N2015/2214/sk

Yttrande över underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram

Allmänt

Lantmäteriet begränsar sitt yttrande till vissa avsnitt i underlagsrapport från arbetsgrupp 1 respektive i underlagsrapport från arbetsgrupp 2 och där lämnade åtgärdsförslag och rekommendationer.

Underlagsrapport från arbetsgrupp 1

Arbetsgrupp 1 har tagit fram nio huvudförslag och ett antal åtgärdsförslag samlade i tre strategiska rekommendationer. *Åtgärdsförslag Satsa på digital information*, sidan 41 i underlagsrapport från arbetsgrupp 1, föreslår *Gör Lantmäteriets och andra relevanta myndigheters kartmaterial tillgängliga för alla användare*.

Lantmäteriet delar förslaget från arbetsgrupp 1 att göra flygfoton, höjddata och kartor avgiftsfritt tillgängliga för alla användare. Detta återkommer även bland förslagen från arbetsgrupp 2.

Lantmäteriet arbetar aktivt för att göra myndighetens geografiska information avgiftsfritt tillgänglig som öppna data, d.v.s. utan begränsande restriktioner på vidareanvändning och spridning. Lantmäteriet har under 2015 och 2016 på egen kraft tagit de första stegen genom att bl.a. göra de småskaliga kartorna, en enklare höjddatamodell och en positioneringstjänst avgiftsfria och till öppna data. För att det ska vara möjligt att ta ytterligare steg med den information som här efterfrågas krävs dock politiska beslut om en ändrad finansieringsmodell för berörd information och verksamhet inom Lantmäteriet. Detta framgår också av Lantmäteriets budgetunderlag för perioden 2017-2019. I årets budgetproposition har regeringen utlovat besked i frågan senast under 2018, men ett positivt besked tidigare än så skulle ge stora nyttor.

Lantmäteriet arbetar för närvarande på särskilt regeringsuppdrag med att belysa nyttor och kostnader med öppna geodata. I slutet på september 2016 lämnade Lantmäteriet en delredovisning till Näringsdepartementet och Finansdepartementet där bedömningar från olika användare i samhället indikerar att de positiva effekterna vida skulle överstiga kostnaderna för att göra geodata avgiftsfria.

Underlagsrapport från arbetsgrupp 2

Arbetsgrupp 2, se sammanfattningen sidan 9 i underlagsrapport 2, lämnar åtgärdsförslag under fem strategiska rekommendationer. Under strategi 2 *Mer virke inom naturens gränser* föreslås *Teknikutveckling för ökad skonsamhet och minskad fossilbränsleanvändning (tillgängliggörande av fria geografiska data, regelbunden insamling av 3D-data, drivning och markberedning)*.

Vidare framhåller arbetsgrupp 2 under åtgärdsförslag *Skogsbruket utvecklas mot ökad skonsamhet och mindre förbrukning av fossila bränslen*, sidan 41 i underlagsrapport 2, att *tredimensionella data om skogen börjar samlas in regelbundet*.

Lantmäteriet instämmer med arbetsgruppens förslag till *regelbunden insamling av 3D-data*.

Lantmäteriet påbörjade under år 2009 en rikstäckande laserskanning av landet med syfte att bygga upp en ny nationell höjdmodell av god och känd kvalitet. Målet var primärt att skapa en modell av markytan, men genom insamlingen av data med hjälp av laserskanning fick man i "överskottsinformationen" en användbar biprodukt: en bild av vegetation och annat som finns ovanför den egentliga markytan i form av ett punktmoln. Den informationen visade sig vara efterfrågad och mycket användbar. Lantmäteriet har därför tillhandahållit hela det insamlade punktmolnet som en separat produkt som användarna själva fått filtrera fram önskad information ur. Punktmolnet, med information om vegetationens höjd och täthet, har framför allt använts för analyser inom skogsbruket och för miljöarbete i olika former. Från dessa data har SLU och Skogsstyrelsen beräknat Skogliga grunddata – skog i form av bland annat virkesförråd, grundyta, medeldiameter och medelhöjd, med ungefär samma noggrannhet som vid gängse inventeringar för upprättande av skogsbruksplaner. Dessutom har Skogliga grunddata - mark i form av bland annat markfuktighetskartor och lutningskartor beräknats, från vilka vid avverkning markens framkomlighet kan bedömas vilket gör att körskador från skogsmaskiner kan undvikas. Utnyttjandet av maskinparken kan ökas, med lägre avverkningskostnader som följd.

Skogliga grunddata kan dessutom nyttjas vid omarrondering för att skapa rationella skogsskiften som är enklare att bruka. Vidare nyttjas under arbetet med fastighetstaxeringarna av lantbruksfastigheter, i vilket Lantmäteriet medverkar i samband med förberedelsearbetet på uppdrag av Skatteverket, skogliga grunddata för uppdateringar av volymuppskattningarna för taxeringen av ägoslaget skogsmark.

I takt med att tiden går blir punktmolnet från laserskanningen inaktuellt. Lantmäteriet satsar nu på att ta fram tredimensionella punktmoln från flygbilder i det nationella bildförsörjningsprogrammet. Detta kan bli en mycket värdefull datakälla för mellanliggande uppdateringar, trädhöjdskartor, samt för skattning av ståndortsindex, men punktmoln från digitala flygbilder ger inte lika bra skogliga skattningar som laserskanningsdata kan ge. Aktuella skogliga data med en hög och säker kvalitet bör, liksom de gör i våra grannländer, baseras på en kontinuerlig nationell laserskanning. Ett ti-

oårigt laserskanningsomdrev med en kombination av uppdateringstekniker däremellan, dvs. en regelbunden insamling av 3D-data, skulle ge Sverige en mycket kostnadseffektiv dataförsörjning som del i ett nationellt skogsprogram.

Ett sådant omdrev kräver dock en särskild finansiering vilken inte finns idag.

Skogsstyrelsen, SLU och Lantmäteriet har fortlöpande kontakter om dataförsörjningsfrågorna, men där finansieringen har blivit en viktig komponent. Dialogen bidrar till en stärkt samverkan mellan staten, skogsföretag och forskning för produktivitet och effektivitet i hela skogsbrukskedjan.

Lantmäteriets beslut

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Bengt Kjellson. I handläggningen har också deltagit produktutvecklare Mikael Johansson, verksamhetsutvecklare Gunnar Lysell, enhetschef Peter Nylén och enhetschef Pär Hedén. Skog. doktor Gunnar Rutegård har varit föredragande.

Bengt Kjellson

Gunnar Rutegård